NPS

A NYUN PASI

NATIONALE PARTIJ SURINAME

★

VERKIEZINGSMANIFEST

2025

Nationale Partij Suriname
Verkiezingsmanifest 2025

Redactie verkiezingsprogramma NPS
Ivan Fernald & Stephanie Bram MSc.

Screening
Hildegard Dinmohamed-Breeveld

Aangeleverde tekst
Werkgroepen Japin & Platform Frambo Nederland

Eindredactie
dr. Gregory Rusland

Vormgeving
Art Sabina Design & Printing N.V.

Bron foto's
NPS archief, vecteezy.com, pexels.com

Inhoudsopgave

Hoofdstukken	Pag.
Voorwoord	
1. Inleiding: Opbouwen wat afgebroken is	1
2. De Nieuwe Weg/A Nyun Pasi	3
3. Waarom op de NPS stemmen?	5
4. Kernwaarden	7
5. De 4 dimensies van het politiekprogramma van de NPS. Wat gaat de NPS doen?	8
6. De sociaal-maatschappelijke dimensie	11
6.1 Onderwijs	11
6.2 Sport	17
6.3 Jongerenbeleid	18
6.4 Volksgezondheid	20
6.5 Sociale paragraaf	25
6.6 Huisvesting en grondbeleid	27
7. Economische dimensie en ontwikkelingssectoren	28
7.1 Financieel-economisch beleid	28
7.2 Fiscaal beleid	28
7.3 Economische diversificatie	29
7.4 Ondernemerschap	30
7.5 Productie/ agrarische sector, veeteelt en visserij	31
7.6 Mijnbouw	36
7.7 Olie-en gasindustrie	38
7.8 Toerisme	40
7.9 Buitenlandbeleid en ontwikkelingssamenwerking	41

8. Ethische dimensie	42
- Goed bestuur en transparantie	42
- Anticorruptie	43
9. Culturele dimensie	44
10. Overige beleidsthema's.	46
10.1 Mensenrechten	46
10.2 Media	46
10.3 Mensen met een beperking	47
10.4 Senioren burgers	48
10.5 Klimaat en milieu	49
10.6 Woon en leefomstandigheden	50
10.7 Infrastructuur	51
10.8 Veiligheid	52
10.9 Grondenrechten en ontwikkeling van het binnenland	55
11. Innovatie en klimaatverantwoordelijkheid	56
11.1 Technologische innovatie	57
12. Samenvatting	59
13. Onze toekomst	62

Voorwoord

Volk van Suriname,

Met trots en toewijding presenteren wij u het verkiezingsmanifest van de Nationale Partij Suriname (NPS) getiteld “A Nyun Pasi”. Dit manifest, letterlijk vertaald: “De Nieuwe Weg”, weerspiegelt onze vastberadenheid en overtuiging om samen met u een nieuwe koers te varen naar welvaart, welzijn en rechtvaardigheid.
Ons land staat voor grote uitdagingen, maar er zijn ook enorme kansen.
Wij geloven dat in onze diversiteit, veerkracht en gemeenschappelijke wil, de sleutel ligt om deze kansen te benutten. Dit manifest is meer dan een visie; het is een concrete routekaart voor de toekomst.

Met ‘’A Nyun Pasi’’ presenteren wij beleid en plannen gericht op het versterken van onze economie, het verbeteren van onderwijs en gezondheidszorg, het creëren van werkgelegenheid, het beschermen van onze unieke natuur en zoveel meer. Dit alles is geworteld in onze kernwaarden, zoals eerlijkheid, verantwoord en dienstbaar leiderschap, integriteit en

solidariteit. We willen een land opbouwen waarin iedereen gelijke kansen heeft, waarin onze natuurlijke rijkdommen ten goede komen aan alle burgers, en waarin rechtvaardigheid, welvaart en welzijn hand in hand gaan.

Wij nodigen u uit om dit verkiezingsmanifest te lezen en met ons in gesprek te gaan over de nieuwe weg die we samen willen bewandelen.

Het zal geen eenvoudig traject zijn.
De ontwikkelingsrichting van ons land zullen wij met zijn allen moeten vaststellen, zodat het doel vast staat en elke komende regering zich daaraan zal dienen te houden. De NPS maakt zich sterk om leiding te geven aan dit proces waarbij alle actoren betrokken zullen worden en hun bijdragen kunnen leveren.

Samen zullen we bouwen aan een welvarend Suriname dat bloeit, waarin elke burger zich thuis voelt, en waarin de volgende generaties kunnen opgroeien in een sterker, ontwikkeld en rechtvaardig land.

Laten wij samen kiezen voor “A Nyun Pasi”. De toekomst ligt in onze handen.
Met vertrouwen in een betere toekomst, verblijven wij,

De Nationale Partij Suriname
Dr. Gregory Rusland,
Voorzitter

ONZE IDEOLOGIE

NPS gelooft in gelijkheid & ontwikkeling voor iedereen, ongeacht ras of geloof. We staan voor sociale democratie, duurzame ontwikkeling, en mensenrechten. Verdraagzaamheid, democratie en respect vormen onze kernwaarden, waarbij ieders ontplooiing centraal staat.

ONZE MISSIE

NPS bevordert vrijheid, gelijkheid & ontwikkeling in Suriname met respect voor de rechtsstaat. We streven naar een welvarend, rechtvaardig land waar elke burger maximale ontplooiingskansen krijgt. Duurzaam beheer en saamhorigheid staan centraal in onze dynamische benadering.

ONZE VISIE

NPS is toegewijd aan het dienen en verrijken van Suriname, geworteld in respect en saamhorigheid. We streven ernaar waarde toe te voegen aan levens en zekerheid voor de toekomst te bieden, en zijn vastberaden om ons geliefde land naar nieuwe hoogten van welzijn en erkenning te tillen.

1. Inleiding: Opbouwen wat afgebroken is

In het jaar 2000 nam de regering Venetiaan een berooid land over. De economie was ingestort en de hyperinflatie had gezorgd voor een ongekende stijging van de prijzen. Het was te danken aan het verstandig leiderschap van president Venetiaan, die samen met de Governor van de Centrale Bank van Suriname (CBvS), André Telting en de minister van Financiën, Humphrey Hildenberg, de economie in betrekkelijk korte tijd uit het slop wist te halen.
De regeringen Bouterse 1 en 2 (2010-2020) hebben het prudent beleid van president Venetiaan (2000- 2010) niet kunnen voortzetten. In de periode 2010-2013 had de staat, vanwege de aanzienlijke stijging van de goudprijs, royale ontvangsten uit de mijnbouwsector. Dit heeft jammer genoeg niet geresulteerd in welvaart en welzijn voor het volk. Integendeel werden er enorme uitgaven gedaan, die veelal consumptief werden aangewend. Om de werkelijke armoede te camoufleren nam de toenmalige regering haar toevlucht tot onverantwoorde leningen, in een poging de basisgoederen kunstmatig laag te houden.

Ravage
Pas in 2020 werd de volle omvang van de ravage zichtbaar. Onder andere de hoge schuldenlast, het expansief uitgavenbeleid, de verdwenen kasreserve en de lage kredietwaardigheid waren aanleiding voor de huidige regering Santokhi om met hulp van het IMF de economie te saneren. Het Extended Fund Facility-programma van het IMF moest Suriname helpen zijn schuldenlast beheersbaar te maken, zowel op nationaal als internationaal niveau.
De regering Santokhi nam in 2020 het roer over, maar is niet in staat gebleken om Suriname naar beter vaarwater te loodsen.
Het uitgevoerd herstelprogramma heeft enorme offers gevraagd

van de samenleving. Dit heeft geleid tot schrijnende sociaal-maatschappelijke omstandigheden. De koopkracht is uitgehold, de armoede is toegenomen en veel burgers leven van de hand in de tand. Het volk betaalt het gelag voor een falend beleid.

Kruispunt

Wij staan nu voor een kruispunt. ‘Business as usual’ werkt niet meer. De Surinaamse economie laat een patroon zien van opbouw en afbraak. Buitensporige consumptie in een tijd van beperkte productie leidt onherroepelijk tot een opwaartse druk van de wisselkoers. Het gevolg is de stijging van de prijzen en de verarming van de bevolking. Willen wij onze concurrentiepositie als land verstevigen, dan zullen wij innovatief moeten zijn en met inzet van technologie de efficiëntie en productiviteit moeten verbeteren. Wij hebben de plicht om de natuurlijke hulpbronnen en het menselijk potentieel verstandig in te zetten om duurzame welvaart en welzijn te creëren, nu en voor toekomstige generaties. Het moet dus fundamenteel anders met het bestuur van ons land.

2. De Nieuwe Weg/A Nyun Pasi

Wij moeten de uitdagingen het hoofd bieden en een optimaal rendement realiseren. Dit vereist een omslag, een transitie in denken en een nieuwe “andersoortige” benadering. De NPS pleit voor hervorming van alle sectoren op basis van efficiëntie en doeltreffendheid.

Transitie
Een uitdaging is het hervormen van het traditioneel en verouderd productiesysteem naar een moderne efficiënte productiestructuur, met een hoge output. Inzet van technologie en digitalisering in het staatsapparaat en het bedrijfsleven is broodnodig om de efficiëntie te vergroten (kortom technology driven economy and modern management).
De tijdgeest vraagt om systematische vernieuwingen op het niveau van technologie, regels en organisatievormen. Wij kunnen niet op dezelfde voet verder. De wereld vliegt aan ons voorbij. Zonder een efficiënt (semi-) overheidsapparaat en een geschoolde bevolking, die beschikt over “21st century skills”, een florerend bedrijfsleven, ondernemerschap en innovatie zullen wij het niet redden. Het roer moet om.

Wat moeten wij doen en verbeteren?
Planningsvermogen, uitvoeringscapaciteit, dataverzameling en-verwerking, onderzoek, professionaliseren op alle niveaus, inzet van technologie waaronder digitalisering om processen beheersbaar te maken en effectief en efficiënt te werken. Transitie heeft pas kans van slagen als er een breed draagvlak is voor een andersoortige benadering van zaken.

Het uitgangspunt is dat wij het eens moeten zijn over waar wij naartoe willen met ons land en hoe wij met elkaar omgaan. Willen wij slechts extractieve (minerale) hulpbronnen aanboren of kiezen wij voor ontwikkeling in duurzame productiesectoren? Iedereen moet offers brengen maar ook delen in de te genereren welvaart.
Het devies is: ‘gaan voor excellence’. De NPS heeft het landsbelang voor ogen. De benadering is: deugdelijk plannen, budgetteren, gedetailleerd organiseren, programmeren, evalueren en bewaken. Daarom zullen de ernstig verzwakte instituten aanmerkelijk versterkt worden door bemensing met de beste deskundigen.
Het benoemingsbeleid wordt aangepast volgens de principes van behoorlijk bestuur. Vacatures en openbare aanbestedingen worden (transparent) opengesteld voor iedereen.

Absolute voorwaarden voor ontwikkeling

a. Een samenhangend (dus integraal) ontwikkelingsplan
b. Politieke stabiliteit
c. Transparantie en sterke instituties
d. Dienstbaar leiderschap
   (Behoorlijk bestuur: verstandig en integer)
e. Veiligheid en welbevinden

3. Waarom op de NPS stemmen?

- Wil je kansen hebben voor een vaste baan, een waardig inkomen, goed onderwijs, huisvesting, betere gezondheidszorg, oudedagsvoorziening, een veilige omgeving en goede leefomstandigheden? Wil je elektriciteitsvoorziening, veilig en schoon drinkwater? Wil je beteugeling van de criminaliteit? Wil je aanpak van de verkeerschaos? Dan moet je op de NPS stemmen.
- Wie op de NPS stemt mag weten dat niemand met een crimineel verleden in aanmerking komt voor politieke of hoge maatschappelijke functies.
- De NPS zorgt er ook voor dat de waarde van de Surinaamse munt wordt beschermd. De wisselkoers blijft stabiel, zodat je niet steeds méér hoeft te betalen voor goederen in de winkel.
- De NPS stimuleert ondernemerschap, productie en innovatie, omdat het de (beste) manier is om de verdiencapaciteit te vergroten. Dit zorgt voor werkgelegenheid, economische groei en een waardevaste munt.
- De NPS zet zich in voor het bestendigen van de welvaart voor de huidige en de toekomstige generatie. Een belangrijk deel van de inkomsten uit de mijnbouwsector wordt gereserveerd om duurzame rendabele productiefaciliteiten op te zetten. De NPS verzet zich tegen elke vorm van corruptie en vriendjespolitiek

(nepotisme). Het bestuur zal transparant zijn en voor alle sectoren gelden regels, profielen, procedures en protocollen. Niemand mag zich op oneigenlijke wijze verrijken. Dit gaat ten koste van de gemeenschap. Staatsmiddelen zullen zo efficiënt en prudent mogelijk worden aangewend.

- Onafhankelijke rechtspraak en een vrije pers. Onder leiding van de NPS wordt de rechtsstaat beschermd en worden de rechten van elke burger gewaarborgd. Niemand kan zonder vorm van proces worden opgesloten. De NPS zorgt ervoor dat de rechterlijke macht zo goed mogelijk kan functioneren, en dat een onafhankelijke rechtspraak gegarandeerd is.
- De NPS vraagt ook aan elke burger om eigen verantwoordelijkheid te nemen. Zo moet iedereen zijn handen uit de mouwen steken en zorgen voor zijn of haar optimale ontwikkeling. Ouders moeten verantwoordelijkheid nemen voor hun gezin en hun kinderen naar hun beste vermogen opvoeden.

4. Kernwaarden

De NPS staat voor

Algemeen

- Democratie
- Onbaatzuchtige dienstbaarheid
- Natievorming
- Vrede en Veiligheid
- Duurzaam toekomst perspectief
- Monetaire stabiliteit
- Duurzame economische groei
- Persvrijheid
- Een dak boven het hoofd
- Rust en Stabiliteit
- Gezonde leefwijze
- Uitzetten van de juiste koers
- Verhoging productiviteit
- Exportgerichte Product diversificatie
- Participatie en betrokkenheid van ouderen en jongeren

Kernwaarden

- Eerlijk en verantwoord leiderschap
- Betrouwbaarheid
- Integriteit
- Respect
- Discipline
- Doorzettingsvermogen
- Daadkracht
- Inspiratie
- Creativiteit
- Inventiviteit
- Progressiviteit
- Gedrevenheid
- Ambitie
- Innovatie
- Verandering
- Een luisterend oor
- Saamhorighaid
- Standvastigheid

5. Dimensies

Het politiek programma van de NPS heeft vier dimensies, namelijk de sociale, economische, ethische en culturele dimensie (het materieel en immaterieel erfgoed).
De hoofdlijnen voor beleid zijn daarvan afgeleid. Speciale aandacht is er voor: milieu- ecologie, ruimtelijke ordening, technologie, werkgelegenheid, productie, zorg en educatie.
De beleidsmaatregelen die daarvan zijn afgeleid geven antwoord op de uitdagingen voor Suriname.

Uitgangspunten

5.1 Goed bestuur.

De NPS vindt dat de **kwaliteit van het bestuur** de belangrijkste factor is voor duurzame ontwikkeling. Slechte bestuurders zorgen voor achteruitgang, armoede en decadentie (verlies van normen en waarden). Goede leiders zorgen voor voorspoed. Ons volk heeft verstandige en integere leiders nodig. Integere leiders zijn trouw aan hun principes en dragen bij tot de moreel ethische verheffing van de samenleving. De NPS zet zich in voor een rechtvaardige en welvarende samenleving.

5.2 Zorg en inkomen: belasten naar vermogen en voorzien naar behoefte

Elke burger moet ‘delen in de welvaart’ (profiteren van de welvaart), maar dient ook een bijdrage daartoe te leveren. De NPS hanteert het principe van belasten naar vermogen en voorzien naar behoefte. De sterkste schouders zullen de zwaarste lasten dragen, maar iedere burger heeft de plicht om de handen uit de mouwen te steken om zo veel mogelijk in eigen levensonderhoud te voorzien. Voor de kwetsbare en hulpbehoevende burgers is er een adequaat

zorgsysteem om de nood te lenigen. Het sociaal beleid van de NPS is erop gericht de afhankelijkheid van zorg te verminderen door zelfvoorzienende trajecten aan te bieden. Personen die vanwege een onoverkomelijke beperking niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen, zullen van staatswege geholpen worden (staatszorg).

5.3 Kansengelijkheid/ inclusiviteit

De NPS maakt zich sterk om alle burgers op het (totale) grondgebied van Suriname eerlijke kansen te bieden om zich optimaal te ontplooien. De politiek heeft de wezenlijke verantwoordelijkheid om perspectief te bieden aan elke bevolkingsgroep.

5.4 Culturele diversiteit

De culturele diversiteit is een verrijking die gekoesterd moet worden. Het gaat om de geestelijke en materiële karakteristieken van de bevolkingsgroepen in Suriname. Daartoe behoren verschillende levenswijzen, waardenstelsels, tradities, gewoonten, overtuigingen-religie, idealen, kunsten, geschreven en ongeschreven wijsheden/ uitdrukkingen. De culturele dimensie heeft een verbindende waarde. Cultuur brengt mensen bij elkaar en verbindt.

Waarom koesteren?

In sommige landen dreigt er exclusie en zelfs bedreiging. Daar wordt culturele diversiteit als een bedreiging gezien. Dit heeft weleens tot ernstige (religieuze en raciale) conflicten geleid. Wie de maatschappelijke ontwikkelingen volgt weet dat etnische sentimenten oneigenlijk kunnen worden aangewakkerd. Vooralsnog is er in Suriname sprake van een harmonische samenleving, en dat moeten we koesteren en bovenal beschermen zodat wij het kunnen behouden.

5.5 Kenniseconomie

De NPS vindt dat economische groei voor een belangrijk deel door kennis en technologie tot stand zal komen. Kennis is een productiefactor. Als wij de juiste kennis hebben, dan kunnen wij ook gemakkelijker innovaties plegen. De ontwikkeling van het menselijk potentieel is een essentiële factor voor sociale en economische welvaart, regionale integratie en duurzame ontwikkeling. Onderwijs levert bouwstenen voor welvaart en welzijn. De toekomst van een natie wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van het educatiesysteem.

5.6 Wat gaat de NPS doen?

Het programma van de NPS is gericht op de principes van behoorlijk bestuur, duurzame economische groei, sociale rechtvaardigheid en nationale eenheid. Het programma biedt zowel praktische oplossingen voor acute problemen als een langetermijnvisie voor een inclusieve en duurzame toekomst.

6. Sociaal - maatschappelijke dimensie

6.1 Onderwijs

Suriname staat voor grote uitdagingen.
Investeren in onderwijs is investeren in de toekomst. Onderwijs zorgt ervoor dat je genoeg kennis en vaardigheden hebt om voor jezelf en je gezin te zorgen. Onderwijs moet ook mensen creatief maken, ondernemerschap ontwikkelen, kritisch en gedisciplineerd zijn en bereid zijn verantwoordelijkheden te dragen. Dit heeft onze samenleving nodig om de maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden. Jouw arbeid en competenties dragen ook bij tot het ontwikkelen van de samenleving. Goed opgeleide mensen, met een ondernemersgeest, verhogen de uitvoeringscapaciteit van het land. Zij dragen bij aan de professionalisering, modernisering, en het verhogen van de productie in alle sectoren.

Vernieuwing
De wereld verandert en nieuwe kennis is nodig. De technologische ontwikkelingen vereisen een andere aanpak in het onderwijs, want andere vaardigheden zijn nodig en nieuwe beroepen dienen zich aan.

De uitdaging is om goed onderwijs te geven. Dat wil zeggen dat wij het eens moeten zijn over wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Dit moet vastgelegd worden in het curriculum. Maar wij zullen de leerkrachten ook bijscholen in nieuwe didactische werkvormen, zodat het lesgeven boeiend en leerrijk wordt voor leerlingen. Wij moeten er ook voor zorgen dat wij genoeg technisch kader afleveren, dat de banen op de arbeidsmarkt kan invullen. Op regelmatige basis zullen wij de marktbehoefte peilen en voorstellen doen voor curriculaire aanpassingen.

- Het is van belang dat wij kordaat inspelen op de behoefte aan vaardigheden en de vraag naar goederen en diensten die de olie- en gasontwikkeling met zich meebrengt. Tegelijkertijd zullen wij mensen moeten opleiden voor de duurzame productiesectoren.

- De nieuwe uitdagingen vragen dus drastische veranderingen in het onderwijs. Zonder innovaties zullen er geen significante verbeteringen optreden, maar de vernieuwingen moeten wel ervoor zorgen dat de gestelde doelen gehaald worden. Daarom gaan wij ervoor zorgen dat aan alle randvoorwaarden wordt voldaan om goed onderwijs aan te kunnen bieden

- Artificial intelligence (AI)
  Technologie zal het onderwijs fundamenteel veranderen. AI is een tool om het lesgeven te verbeteren en om leerlingen te leren om te leren. Opleidingsinstituten zullen de AI-basisvaardigheden moeten aanreiken.

- Introductie van een vernieuwd curriculum gericht op 21ste eeuwse vaardigheden zoals een kritische houding, assertiviteit, initiatieven ontplooien, ondernemerschap, duurzaamheid en ICT.

- Programma's voor het stimuleren van ondernemerschap en techniek.

- Iedereen krijgt toegang tot kwaliteits-en betaalbaar onderwijs.

Investeren in leerkrachten
Het onderwijs houdt geen gelijke tred met de maatschappelijke ontwikkelingen van digitalisering. Veel leerkrachten van de basisschool zijn digitaal niet geschoold. Daarmee wordt bedoeld dat zij nog niet goed overweg kunnen met de computer. Het gevolg is dat zij niet in staat zijn om technologische tools z.a. laptop, smartphone in te zetten voor educatieve doeleinden.

Zorgen voor een carrière pad.
De NPS zal perspectief bieden aan personen voor leidinggevende functies op school, curriculumontwikkeling en in functies voor professionalisering van leraren op verschillende scholen. De economische positie van leerkrachten en docenten wordt drastisch verbeterd.

De vernieuwingen leggen een hoge werkdruk op de leraar. Dit rechtvaardigt nieuwe functiebeschrijvingen voor basis-, speciaal basis-, speciaal- en voortgezet speciaal-en middelbaar onderwijs.

Goed onderwijs voor elke leerling
De NPS vindt dat iedereen in Suriname recht heeft op voldoende kansen om het beste onderwijs te genieten. Daarom zullen bijzondere programma's ontwikkeld worden ter verbetering van prestaties in achtergestelde buurten en het binnenland. Het curriculum wordt afgestemd op de lokale en internationale behoeften. Het beroepsonderwijs wordt verbeterd en het bedrijfsleven zal gestimuleerd worden om intensiever samen te werken met de beroepsopleidingen (duaal leren).

Thema Binnenland
Elke burger, waar hij of zij zich ook bevindt, zal voldoende kansen krijgen om zich te ontwikkelen en op waardige wijze in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het binnenland behoeft speciale aandacht en ondersteuning, omdat er sociaaleconomische achterstanden zijn ten opzichte van de kustvlakte.

Wat zal de NPS doen?

Structurele maatregelen

1. Een wettelijke basis als grondslag voor de structuurwijziging: 'de 10-jarige basisschool'.
2. Strategisch Nationaal Onderwijsraad (SNOR). De raad adviseert MinOWC gevraagd en ongevraagd over beleidsaangelegenheden, structuuraanpassingen en wetgeving op het gebied van het onderwijs.
3. 'Cyber Unit Onderwijs' bestaande uit onderwijsdeskundigen, didactici, wetenschappers en diverse specialisten op het gebied online curriculum design, cyber security en ICT.

a. Een ‘Nationaal Plan voor Onderwijstechnologie’ dat moet zorgen voor gefaseerde digitale transformatie.

b. Digitale sprong voorwaarts. Masterplan ‘Toename digitale geletterdheid’

4. Institutionele versterking bestuursapparaat.
   Onderzoek & Planning, Begeleiding, Curriculumontwikkeling, Examenbureau en de Onderwijsinspectie.

5. Masterplan kwaliteitsonderwijs en een activeringsplan voor alle regio’s die traditioneel onder het landelijk gemiddelde scoren.

6. Studiefinancieringssysteem verbeteren

Maatregelen specifiek

7. De infrastructuur verbeteren: reparaties, bouw van instituten, scholen en leerkrachten verblijf in de verre districten en verbeteren van het schooltransport

8. Het vak ‘Digitale didactiek’ wordt ontwikkeld op de Pedagogische Instituten en het Instituut voor de Opleiding van Leraren (IOL).

9. ‘Platform Beroepsgericht onderwijs’.

   a. Op reguliere basis de marktbehoefte peilen en voorstellen doen voor curriculaire aanpassingen.

   b. Opleiden vakmensen. Aanpassen en uitbreiden vaktrainingen op basis van een skills behoefte onderzoek.

10. Binnenland

a. Het binnenland en gebieden die slecht scoren worden verklaard tot stimuleringsgebieden.

b. Elevatieprogramma's voor leerlingen met achterstanden. Flankerend beleid: Opleiden en aantrekken van remedial teachers, zorgcoördinatoren.

c. Budgetverruiming. Er wordt een realistisch budget hiervoor gereserveerd.

d. Betere huisvesting en incentives voor leerkrachten binnenland. Fatsoenlijke voorzieningen leerkrachten v.w.b. water, sanitair en elektra.

e. Aantrekkelijke toelagen leerkrachten die in het verre binnenland werken.

11. IMEAO Nieuwe stijl. Evaluatie van de Nieuwe Structuur IMEAO, gebaseerd op de uitgangspunten, doelstellingen en resultaten.

12. Herinvoering van de 6e klastoets (leerjaar 8) als psychodiagnostische toets, echter niet als selectie voor mulo of lbo.

13. ECD. Vroege stimulatie kinderen 0-4 jaar.

14. Hoger en Wetenschappelijk onderwijs.

a. Versterking van de onderzoekscapaciteit.

b. Fonds voor wetenschappelijk onderzoek.

c. Verbetering van de fysieke en digitale infrastructuur, curriculumontwikkeling en personeelsbeleid.

d. Studiefinancieringssysteem verbeteren.

e. Afkondiging en invoering van de Wet Hoger Onderwijs, de Universiteitswet en de Wet NOVA

f. De salarisstructuur van de IOL docenten wordt formeel geregeld.

6.2 Sport

De NPS ziet sport niet alleen als een vorm van nuttige vrijetijdsbesteding, die voorziet in de fundamentele welzijnsbehoefte, maar ook als een waardevol goed voor gezondheid, economie, sociale cohesie en nationale trots. Als je aan sport doet geeft het plezier en dat is een individueel goed. Anderzijds is sport te omschrijven als een maatschappelijk goed. Het draagt bij aan onze gezondheid. Het creëert ook onderlinge verbondenheid.
Sport heeft ook economische waarde. Gezonde, gelukkige mensen hebben doorgaans een hogere productiviteit. De investeringen in sport en lichamelijke opvoeding (LO) zijn alleszins gerechtvaardigd, omdat onderzoek uitwijst dat het maatschappelijk rendement groot is (kosten-batenanalyse).

Doelstellingen die de NPS nastreeft:

1. Opvoeden van de Surinaamse jeugd tot lichamelijke activiteit als wezenlijk deel van de vorming.

2. Een duurzame motivatie om te blijven bewegen. Blijf actief, zo lang als het kan.

3. Het samenstellen van een lange termijn sportontwikkelingsplan en professionele begeleiding van talenten naar topprestaties.

4. Het ontwerpen van een sportwet, die de basis biedt voor een Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Sport. Dit instituut ziet erop toe dat het geformuleerde beleid volgens plan wordt uitgevoerd.

5. Het instellen van het Ministerie van Sport en Jeugdzaken.

6. Evenredige aandacht voor de ontwikkeling van de sport in de districten en extra voorzieningen creëren voor de sport in kansarme gebieden.

6.3 Jongerenbeleid

Een kansrijke jeugd draagt bij aan welvaart en welzijn van ons allen. Daarom start het jongerenbeleid bij een goede gezondheidszorg, betaalbaar onderwijs, veiligheid en sport en recreatie in iedere woonwijk. Ook moet er voldoende werkgelegenheid gecreëerd worden met de nadruk op ondernemerschap.

De jeugdperiode is geconcentreerd rond activiteiten gericht op het voorbereiden tot een succesvolle deelname in het sociaal, cultureel en economisch leven. Naast de maatschappelijke verplichtingen (vorming) zal er aandacht geschonken worden aan de individuele ontplooiing en persoonlijke behoeften.

Wat gaat de NPS doen?

- De NPS zorgt voor betere mogelijkheden om huisvesting onder jongeren te verbeteren. Het is van belang te investeren in jongeren, zodat deze groep tot volledige zelfontplooiing kan komen en de samenleving kan versterken.
- Voldoende mogelijkheden voor vertier, zinvolle vrijetijdsbesteding, sport, muziek, creatieve expressie; kortom een educatieve en plezierige invulling van het leven in deze levensfase. Jongeren zullen ook betrokken moeten worden bij de uitvoering van het jeugdbeleid.
- Inrichten van buurtcentra onder leiding van gekwalificeerd en gedisciplineerd kader in met name kansarme buurten.

Binnen de beleidsgebieden onderwijs, veiligheid, volksgezondheid, sport en recreatie, huisvesting, werkgelegenheid en ondernemerschap, zal de NPS extra aandacht schenken aan de behoeften van jongeren.

6.4. Volksgezondheid

Inleiding

De World Health Organization propageert universele toegankelijkheid en beschikbaarheid van goede kwaliteitszorg.

Een gezond volk is gelukkiger en produceert in de regel veel meer. Echter is gezondheidszorg steeds duurder geworden en met toepassing van moderne technologie ook gecompliceerder. Chronische niet overdraagbare aandoeningen (zoals hoge bloeddruk, diabetes, hart en vaatziekten) nemen zorgwekkende vormen aan. Mensen leven nu langer dan vroeger, waardoor wij veel meer geconfronteerd worden met aandoeningen die zich op oudere leeftijd manifesteren. Hierdoor moet de aanpak en behandeling van de medische zorg aangepast worden aan deze omstandigheden.

Een basisvoorwaarde voor een samenleving gericht op het scheppen van welvaart en welzijn is een goede gezondheidszorg.

Gezondheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volksgezondheid. Goede gezondheid is een verantwoordelijkheid van eenieder. Het Health in All Policies beleid vereist inclusie van gezondheidsgerelateerde beleidsmaatregelen in het beleid van alle sectoren.

Huidige situatie

Thans is er sprake van een:

- Institutioneel zwak Ministerie van Volksgezondheid door het niet aantrekken van de juiste deskundigheid en competentie;
- Beleid gericht op project uitvoering (veelal gedicteerd door financiering van een donor agency) en acties en niet op basis van nationale middellange en lange termijnvisie van de gezondheidszorg;
- Onvoldoende en inefficiënte financiering van de zorg en geen transparantie in distributie en besteding van het zorgbudget;
- Gebrekkige implementatie van de Basiszorgverzekering en ernstige tekortkomingen;
- Verouderde wetgeving;
- Onduidelijk beleid op kwaliteitsstandaarden binnen de zorg;
- Slechte geneesmiddelenvoorziening welke niet of onvoldoende is afgestemd op het gezondheidsprofiel van Suriname;
- Demotivatie bij gezondheidswerkers met als gevolg, uitstroom van deskundigen naar andere sectoren in het land of vertrek naar het buitenland;
- Niet functionerende geneeskundige inspectie en tuchtcollege;
- Ontevredenheid over de erkenning en de waardering van paramedische beroepen zoals fysiotherapie en logopedie;

De NPS is voornemens, met uw mandaat, te zorgen voor:

- Een grondige 'Situatie Analyse' van de sector waarin zowel publieke als private stakeholders participeren
- Het opstellen van een gebudgetteerd middellange en lange termijn beleidsplan voor de volksgezondheid, met in achtneming van bijdragen van andere sectoren in het kader van Health in All Policies.
- Versterking van het Ministerie van Volksgezondheid
  - Beleids-, management-, monitoring- en implementatie capaciteit.
  - Werkruimte, materialen en middelen
- Preventieve gezondheidszorg
  - Wetgeving en beleid, met duidelijke omschrijving van de uit te voeren taken binnen de 'Openbare Gezondheidszorg' en professionaliseren van een zelfstandige public health organisatie.
  - Identificatie van en ondersteuning aan kwetsbare prioriteitsgroepen binnen de samenleving
- Primaire gezondheidszorg
  - Harmoniseren van 'Private en Publieke Eerstelijnszorg'
  - Integreren van 'Preventie in de Eerstelijnszorg'
  - Instellen van geïntegreerde primaire gezondheidsklinieken.
  - Opstellen van een goede wachtdienstregeling in vooraf bepaalde regio's (link met de geïntegreerde klinieken), zodat de ziekenhuizen worden ontlast.

- Ziekenhuiszorg
  - Efficiënte ziekenhuisdienstverlening, waaronder het voorkomen van onnodige duplicatie en overlap.
  - Rechtvaardige tarieven en bezoldigingsstructuur voor alle zorgmedewerkers
  - Duidelijke taken en afspraken met de Nationale Ziekenhuisraad.
- Bescherming van paramedische beroepen
- Financiering
  - Committeren van de overheid aan het overeengekomen percentage van het BBP voor gezondheidszorg.
  - Verbetering van de betalingsmechanismen naar de dienstverleners. Goede afspraken en realistische vergoedingen voor een aanvaardbare kwaliteit.
  - Goede monitoring en beheersing van de financiering in de gezondheidszorg.
  - Regelmatige evaluatie van de 'Basiszorgverzekering' waarbij het principe van solidariteit wordt toegepast.
- Verbetering van de geneesmiddelenvoorziening
  - Verbeteren van de wetgeving voor import van geneesmiddelen.
  - Verbeteren van het functioneren van het BGVS.
  - Zorgdragen dat de benodigde geneesmiddelen in voorraad zijn tegen een redelijke prijs.
- Kwaliteitsbewaking
  - Opstellen van een 'Research agenda Volksgezondheid'
  - Een op data gestoeld beleid voor de registratie, certificering en vergunningen voor de dienstverleners en dienstverlenende instanties.

- Effectieve nascholingprogramma's voor dienstverleners
- Een goed functionerend inspectie apparaat

• Partnering
- Verbeteren en uitbreiden van de samenwerking met NGO's
- Beleid ten aanzien van externe financieringsmogelijkheden.
- Verbeteren, versterken en uitbreiden van de regionale en internationale samenwerking met public health en gezondheidsinstellingen.

• Human Resource Management
- 'Situatie Analyse' met op resultaatgericht beleid voor dienstverleners
- Versterken van COVAB als opleidingsinstituut en invulling geven aan "aanverwante beroepen".
- Studiebeurzen voor dienstverleners zoals paramedici, verpleegkundigen, ziekenverzorgenden en nader te identificeren relevante groepen.

• Health in All Policies en Sociale determinanten van de Volksgezondheid
- In samenwerking met andere ministeries het verbeteren van de afwatering, vuilophaal, sanitaire voorzieningen en verwerking van medisch afval.
- Gezondheidsaspecten integreren in beleid van alle sectoren onder begeleiding van het Ministerie van Volksgezondheid

6.5 Sociale paragraaf

De Surinaamse samenleving wordt gekenmerkt door een groot percentage laagopgeleide personen die amper verdienen om in hun levensonderhoud te voorzien. Onderzoek wijst uit dat kinderen uit lage inkomensgroepen, die bovendien laagopgeleid zijn, een sociale achterstand hebben. Dit uit zich veelal in een beperkte algemene kennis, magere woordenschat en leerachterstanden op school. De thuissituatie is soms zo schrijnend dat kinderen niet altijd genoeg te eten hebben en weleens verzuimen, omdat er geen geld is om de bus te betalen. Het komt vaker voor dat kinderen geen huiswerk maken, omdat zij zich niet in een rustige omgeving terug kunnen trekken. Het is niet verwonderlijk dat een relatief groot deel van kansarme kinderen drop-outs wordt (vroegtijdige schoolverlaters).

De NPS is vastbesloten een beleid uit te voeren dat de ontwikkeling van deze grote groep bevordert, zodat die uit de armoede geraakt. Er zal hiervoor een 'Conditional Cash Transfer programma' (CCT) worden geïntroduceerd. Hiermee wordt bedoeld dat er een assessment wordt gemaakt van de socio-economische situatie en de competenties van de gezinsleden, waarna op maat multifunctionele hulp en training wordt geboden. Belangrijke acties zijn jongeren te ondersteunen om goed onderwijs of opleidingen te volgen en daarnaast het gezin te ondersteunen met goede voeding en een tegemoetkoming in noodzakelijke kosten. De bedoeling is dat de afhankelijkheid voor externe hulp op den duur wordt verminderd door de eigen vaardigheden aan te scherpen en het inkomen te vergroten. De geldmiddelen worden onder strikte voorwaarden verschaft. Daartoe behoren schoolbezoek/resultaten, gezondheidsconsultaties en een verantwoord uitgavenbeleid (budgettering).

Het gaat er niet per se om dat ‘cash’ (geld) in handen van de doelgroep komt, maar eerder het aanwenden van deze cash per capita in ontwikkelingsprogramma’s. Hierdoor kan de doelgroep profijt trekken, waardoor die uiteindelijk op een hogere sociaal-maatschappelijke trede kan terechtkomen. Hierdoor kan afstand genomen worden van de armoedige leefomstandigheden, waaronder de doelgroep gebukt gaat.

Wij moeten voorkomen dat de grote ontwikkelingen met ‘oil & gas’ alleen een kleine groep mensen ten goede komt. Elke burger moet kansen krijgen om zich te ontplooien en op basis van inspanningen en competenties toegang krijgen tot goed betaalde banen.

Huidige situatie

- Hoog percentage van laagopgeleide personen.
- Sommige gezinnen kunnen om financiële redenen hun kinderen niet verder naar school sturen.
- Centrale benadering van hulpbehoevende gezinnen levert niet altijd het gewenste resultaat op.
- Beperkte opvang van kinderen van werkende ouders.

Gewenste situatie

- Scholieren hun opleiding laten afmaken, waardoor ze betere ontplooiingskansen krijgen op de arbeidsmarkt.
- Subjectsubsidie crèches (professionele opvang) waardoor die betaalbaar zijn. Dit geldt ook voor voeding en bustransport en andere schooluitgaven voor zwakke huishoudens.
- De centrale registratie en begeleiding van gezinnen met controle op de output. De effectiviteit van de sociale investering moet regelmatig gemeten worden.
- Hierdoor kunnen sociale hulpprogramma’s worden geëvalueerd en waar nodig worden bijgesteld.

Sociale sector en een inclusief beleid

- Sociale protectie. Een beter systeem van sociale bescherming voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving.
- Verbetering van de gezondheidszorg: Modernisering ziekenhuizen, rationalisering van voorzieningen en betere zorg in het binnenland.

Inclusieve politiek: iedereen wordt betrokken bij en werkt mee aan de ontwikkeling van ons land (Leave no one behind).

- Een waardig loon voor werkende

6.6 Huisvesting en grondbeleid

Huisvesting

- Onvoldoende toegang tot betaalbare huisvesting
- Slechte kwaliteit en onderhoud van bestaande woningen
- Beperkte toegang tot financiering en subsidies

Wat gaat de NPS doen?

- Een kosten-batenanalyse voor het fabriceren van houten woningen, (desnoods in joint venture verband). (Toelichting: Bruynzeel heeft destijds 24 modellen vervaardigd die in bouwpakketten verscheept werden naar Guyana, Venezuela en het Caraïbisch gebied).
- 5-7% renteregeling herintroduceren voor nieuwbouw en reparatie van eigen woning

Grondbeleid

- Delegeren van taken naar een ‘grondautoriteit’ die belast is met het traject van monitoring van de aanvraag en afhandeling. Transparantie is vereist. Grond mag geen politiek middel meer zijn om vrienden te begunstigen, maar moet een instrument zijn voor sociale en economische ontwikkeling.

7. Economische dimensie: ontwikkelingssectoren

De NPS staat garant voor het voeren van deugdelijk en verantwoord bestuur, bevorderen van duurzame economische groei en welvaart, lenigen van de noden van het volk, verbetering van welzijn, kortom de kwaliteit van het bestaan van elke burger aanmerkelijk te verhogen.

7.1. Financieel-economisch beleid Financiële sector

De financiële positie van de staat is bijzonder zwak. Verruiming van inkomsten is nodig om duurzame welvaart en duurzaam welzijn van ons volk te bewerkstelligen. Productievergroting en verruiming van de werkgelegenheid is een belangrijke voorwaarde binnen dat geheel. Voor het verhogen van de economische bedrijvigheid is er financiering nodig.

Wat gaat de NPS doen?

7.2 Rationaliseren van het fiscaal beleid

- Het herzien van ons belastingstelsel tot een rechtvaardig en transparant systeem dat mede erop gericht is om de nationale productie te stimuleren.
- Verlagen van de inkomstenbelasting voor de niet extractieve sectoren.
- Verbeteren van de uitvoering van het btw-beleid.
- Belastingvoordelen als incentives voor overeengekomen groeisectoren op basis van de economische potentie.

- **Het versterken van het instituut ‘de belastingdienst’**
- Verbeterde inning van belastingen bij alle belastingplichtigen, zonder aanzien des persoons;
- De verscherping van de repressieve maatregelen bij het niet voldoen aan de belastingverplichting.
- Het reorganiseren van de belastingdienst d.m.v. de transformatie naar een belastingautoriteit (sui generis).
- De versterking en verzelfstandiging van de instituten z.a. de Rekenkamer, de Centrale Lands Accountantsdienst.

- **In nauw overleg tussen de financiële sector, de overheid en CBvS maatregelen ontwikkelen om de grote informele sector terug te brengen.**
- Het ordenen van de goudsector is van eminent belang aangezien deze een belangrijke deviezenverdiener is voor de Surinaamse economie. De informele goudsector kan een risico opleveren voor het niet tijdig naleven van de Aml/ Cft regels (Anti-Money Laundering en Countering the financing of terrorism)
- **Duurzame economische groei**
- Het ontwikkelen van een stimuleringsprogramma voor lokale SMEs (Small and Medium Enterprises) met bijzondere incentives voor onze exporteurs.
- Het creëren van financieringsmechanismen en het bieden van gunstige financieringsmogelijkheden aan bedrijven die de transitie hebben ingezet naar milieuvriendelijke productiemethoden.

7.3 Economische diversificatie

Stimuleren van lokale productie: Investeren in bosbouw, landbouw, visserij en kleinschalige rendabele industrieën om import te verminderen en werkgelegenheid te scheppen.

- Het klein en middelgrote bedrijf wordt gestimuleerd. Een unit wordt opgezet om te helpen met businessplannen, training, efficiënt produceren en de kwaliteit te bewaken. De toegang tot financiering voor rendabele productieve ondernemingen wordt vergroot.
- Technologische innovatie in de productie- en dienstensector. Het onderwijs sluit daarbij aan.
  Groene economie: Stimulering van investeringen in zonne-energie. Belastingvoordelen voor duurzame energieprojecten en ecotoerisme.

7.4 Ondernemerschap

Suriname heeft de potentie om in de toekomst te behoren tot één van de meest welvarende economieën van Zuid-America, dankzij onder andere onze natuurlijke rijkdommen en onze centrale ligging.

De welvaart van Suriname als land en de individuele welvaart van het volk, worden op dit moment belemmerd door een slecht gestructureerd en onduidelijk economisch beleid. De focus is te veel gericht op het continueren en vergroten van de macht en invloed van een bepaalde groep, dan op het creëren van kansen voor allen! Bewust worden daardoor structuren in stand gehouden, en aan andere noodzakelijke structuren wordt niet goed vormgegeven om de belangen van enkelen te beschermen. Het besef moet onder de huidige bevoorrechte lieden gaan groeien, dat een situatie waar weinigen profiteren, en het merendeel daaronder lijdt, op den duur voor niemand welzijn brengt.
Ondernemerschap zorgt niet alleen voor economische ontwikkeling, maar schept werkgelegenheid en zorgt voor nivellering van macht, invloed en middelen.
Een verstandig en inclusief beleid zal ons land weerbaar en toekomstbestendig maken, en zorgt onder andere voor politieke en economische stabiliteit, interne rust en veiligheid.

7.5 Productie

• *Agrarische Productie*

• Landbouw

Rijstsector
Het is van het grootste belang om voedselveiligheid en voedselzekerheid te waarborgen voor alle burgers in Suriname. De rijstteeltsector draagt bij tot economische groei, werkgelegenheid en voedselzekerheid in Suriname.
In de huidige situatie zijn er echter beperkingen zoals de afname van de veldproductie, slechte infrastructuur, zwakke institutionele capaciteit en beperkte coördinatie tussen de ministeries van ROS, LVV, EZOTI, Financiën en MCP en ADRON. Dit leidt uiteindelijk tot verslechtering van de concurrentiepositie op de exportmarkt.

Wat gaat de NPS doen?

Het beleid van de NPS is gericht op verbetering van de gehele productie- en exportketen. De interventies variëren van natte en droge infrastructuur, betere facilitering van de sector, onderzoek, communicatie tot voorlichting, verbetering van de zaaizaadkwaliteit, investering- en exploitatiekrediet en een platform voor samenwerking.

Algemeen:

1. **Onderzoek en ontwikkeling**
   landbouwonderzoek om efficiëntere rijstvariëteiten te ontwikkelen die in kortere tijd een grotere oogst opleveren en die bestand zijn tegen ziektes.
   Kwaliteitsverbetering zaaizaad. Zaad met een betere kiemkracht, waardoor de opbrengst per hectare oploopt van 4,5 ton naar 6 ton per ha.
2. **Waterbeheer**
   a. Verbeterde en duurzame irrigatiesystemen om optimaal gebruik te maken van het water en verspilling te beperken.
   b. Onderhoud van efficiënte irrigatiekanalen en waterbekkens om de watervoorziening met name in droge tijden te garanderen.
3. **Milieubeheer**
   Promoten van milieuvriendelijke technieken zoals biologische bestrijdingsmiddelen.
4. **Marketing**
   Zoeken naar nieuwe afzetmarkten voor Surinaamse rijst en promoten van de goede prijs-kwaliteit verhouding.
5. **Training en institutionele versterking**
   Organiseren van trainingen en workshops voor de padiboeren m.b.t. moderne landbouwtechnieken en efficiënt gebruik van middelen.

6. **Technologie en digitalisering in de landbouw**
   Introduceren van platforms en mobiele apps waarmee de boeren, verwerkers en exporteurs informatie krijgen over de inzet van de Wakay pompen, de waterstand in de irrigatiekanalen, efficiënt beheer van de droge en natte infrastructuur, informatie over prijzen.
   Toename efficiëntie door inzet van technologie.
   a. Drone bemesting en bespuiten met insecticiden.
   b. In de toekomst ook zaaizaad verspreiden en inspectie van de arealen via drones. Dit is een besparing want er zijn dan geen dure vliegtuigen nodig.

Specifiek:

1. Wetgeving in het kader van verbod op het dumpen van kaf.
2. Bijproducten ontwikkelen met toegevoegde waarde zoals rijstpap.
3. Verbetering van de droge en natte infrastructuur *(door versnelde implementatie van het IDB-project L1052 voor gegarandeerde watertoevoer naar de rijstarealen. Het voordeel is dat er per seizoen constant voldoende water ter beschikking is om in te planten. Dit zal leiden tot een toename van de inzaai en productie en een groter exportvolume.*
4. Capaciteitsversterking Adron (Het Anne van Dijk Rijst Onderzoekscentrum Nickerie).
5. Strategische samenwerkingsverbanden met landen zoals Brazilië, Guyana, India, Maleisië ter verbetering van de zaaizaadkwaliteit.
6. Ondersteuning aan de droge rijstbouw in het binnenland. In het bijzonder gaat het om onderzoek, zaaizaadkwaliteit, infrastructuur, trainingen en equipment.
7. Planmatige ondersteuning van de rijstsector in Coronie. Hiertoe behoren onderzoek, irrigatie, afvoer drainagewater, technische bijstand, onderhoud van infrastructurele werken, kredieten, voorlichting en training.

• Veeteelt

De veeteeltsector omvat de subsectoren rundvee, varkens, pluimvee en de kleine herkauwers (schapen en geiten). Tot nu toe vindt de productie plaats voor slechts de lokale markt.

De veeteeltsector draagt bij tot de eiwitvoorziening van de bevolking. Veeteelt heeft de potentie om een duurzame deviezengenererende sector te worden.

Er is echter sprake van:
• Inefficiëntie
• Geen research and development en dus geen innovatie.
• Tekortschietende Voorlichting
• Uitholling van de Staatsboerderij

De NPS zal een ‘Masterplan veeteelt’ ontwikkelen in samenspraak met de stakeholders. Er zal gewerkt moeten worden aan efficiëntie en kwaliteit, lucratieve incentives, afzetgarantie en herstel van het vertrouwen. De NPS is voorstander van goede communicatie en het bevorderen van de samenwerking tussen de diverse stakeholders.

• Visserij

De visserijsector omvat bevolkingsvisserij, vis- en garnalenvangst met trawlers en aquacultuur. Behalve het voorzien van de lokale markt, wordt een belangrijk deel van de vangsten verwerkt door visexportbedrijven. Vis-en garnalenexport zijn belangrijke deviezenverdieners. De visserij zorgt voor een belangrijk deel van de eiwitvoorziening voor de bevolking. De bevolkingsvisserij biedt ook veel werkgelegenheid. Er wordt momenteel onvoldoende aan onderzoek naar het vis- en garnalenbestand gedaan. Indien de vis- en de garnalenvangst op een verantwoorde wijze plaatsvindt en er geen overbevissing plaatsvindt, zal deze sector floreren en van duurzame aard zijn.

De NPS zal een integraal visserijbeleid uitvoeren. Daarbij is het van belang om nota te nemen van:

- Het beschikbare vis- en garnalenbestand
- Aantal actieve boten en trawlers
- Regulerende maatregelen
- Voorlichting
- Controle
- Onderzoek
- Verwerking
- Beschikbare kredieten
- Wetgeving

7.6 Mijnbouw

De regering heeft een conceptovereenkomst (MoU) getekend met de Chinese Aluminum Corporation (Chinalco) over de herstart van de bauxietindustrie om het Bakhuisbauxiet te mijnen en te exporteren. Chinalco is van plan om ongeveer $426 miljoen te investeren in de bauxietwinning. Alhoewel deze forse investering een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan de economische groei, werkgelegenheid en infrastructuur, is het discutabel omdat er geen toegevoegde waarde in deze deal zit. De NPS is voorstander van een geïntegreerde bauxietindustrie waarbij ruwe bauxiet in Suriname verwerkt wordt tot aluinaarde of aluminium. Dit levert Suriname veel meer economische voordelen op. Op basis van recente marktprijzen is de exportwaarde van aluminium ongeveer 35 keer hoger dan die van bauxiet. In augustus 2024 bedroeg de gemiddelde importprijs van bauxiet in China ongeveer $75,77 per metrische ton. In februari 2025 werd de prijs van aluminium genoteerd op $2.638,75 per metrische ton. *(https://markets.businessinsider.com/commodities/aluminum-price*).

De geïntegreerde industrie levert ook meer banen op en er zijn meer lokale deskundigen nodig.
Mijnbouw omvat momenteel de goudwinning en de zoektocht naar bouwmaterialen, zoals steenslag en zand. Bouwmaterialen zijn nodig voor de bouw en infrastructuur.

Wat is de huidige situatie?

- Wijdverspreide kwikvervuiling bij goudwinning
- Circa 50 jaar oude mineralenkaart
- Onvoldoende exploratieprojecten van goud en andere mineralen. Willen we een mijn van het kaliber van Rosebel of Merian ontwikkelen, dan zullen er veel meer gerichte exploraties moeten plaatsvinden.
- Groot potentieel aan bauxiet
- GMD Geologisch Mijnbouwkundige Dienst functioneert niet optimaal

De NPS zal, zodra zij van u regeermandaat verkregen heeft, zorgdragen voor:

- Regulering van de kleinschalige goudmijnbouw
- Verscherpte maatregelen tegen de illegale goudmijnbouw en het proces van ordening in de formele sector inzetten.
- Wettelijk verbod op de milieuschadelijke goudwinningsmethoden
- Stimulering van alternatieve milieuvriendelijke goudwinningsmethoden
- Landelijke inventarisatie van mineraalvoorkomens
- Intensivering van exploratie in gebieden die ‘promising’ zijn.
- Aanzet tot ontwikkeling van een geïntegreerde bauxietindustrie
- Transformatie van de GMD naar een Delfstoffeninstituut
- Public -Private Partnership in nieuwe grootschalige goudwinningsprojecten.

De NPS zal een nationale strategie ontwikkelen om optimale inkomsten uit de mijnbouw te genereren.

De NPS kiest voor een duurzame mijnbouwsector.

Dit houdt in dat er een goede balans is tussen economische voordelen enerzijds en sociale en ecologische aspecten anderzijds. De staat moet zich verzekerd weten van betere inkomsten en zal zorgdragen voor strengere regelgeving, milieubescherming en een rechtvaardige verdeling van de ontvangsten. Daardoor zal Suriname niet alleen optimaal profijt hebben van de natuurlijke rijkdommen, maar de huidige en ook toekomstige generaties behoeden voor de negatieve gevolgen van ongereguleerde mijnbouw.

7.7 Olie- en gasindustrie

De NPS volgt de recente ontwikkelingen binnen de olie- en gasindustrie in Suriname, die een cruciale rol kunnen spelen in de economische groei van ons land, op de voet. Heel belangrijk zijn in deze:

1. Duurzame ontginning

De NPS benadrukt het belang van een duurzame en verantwoorde ontginning van olie- en gasreserves. Dit omvat strikte milieuregels om negatieve impact op het ecosysteem te minimaliseren.

2. Strategisch gebruik van inkomsten

- **Nationale ontwikkeling**
  De NPS zal een zodanig beleid ontwikkelen, waardoor een deel van de inkomsten gereserveerd wordt voor de ontwikkeling van infrastructuur, onderwijs en gezondheidszorg.

- **Toekomstfonds**
  Het creëren van een fonds voor toekomstige generaties, vergelijkbaar met wat andere olieproducerende landen hebben gedaan, wordt als cruciaal gezien.

3. Lokale werkgelegenheid en kennisoverdracht

- Het versterken van de lokale arbeidsmarkt door prioriteit te geven aan Surinaamse werknemers en bedrijven in de toeleveringsketen.

- Investeren in onderwijs en training om lokale expertise in de olie- en gasindustrie te ontwikkelen.

4. Diversificatie van de economie

De NPS wil voorkomen dat Suriname te afhankelijk wordt van de olie- en gasindustrie. Daarom zal het beleid gericht zijn op het plegen van investeringen in duurzame sectoren, zoals landbouw, toerisme en groene energie.

5. **Regionale en internationale samenwerking**
   De NPS benadrukt het belang van strategische partnerschappen met regionale en internationale bedrijven en overheden om technologie, kennis en investeringen naar Suriname te halen.

De NPS ziet de olie- en gasontwikkelingen als een unieke kans om de levensstandaard van de bevolking te verbeteren, terwijl we blijven inzetten op diversificatie en een groene toekomst.

- Ieder individu krijgt voldoende kansen voor ontplooiing en zal delen in de welvaart.
- De culturele trots: de culturele diversiteit van Suriname wordt gepromoot als een kernwaarde en bron van verrijking.
- De sociale harmonie moet verder worden uitgediept en beschermd.

7.8 Toerisme

In het kader van de diversificatie van de economie, is het van groot belang, dat ook de toerisme sector zich op een duurzame wijze ontwikkelt.
Het toerismebeleid van de NPS zal, onder andere, gericht zijn op:

- Publiek-private samenwerkingen.
- Stimulering van de culturele-en natuurtoerisme ontwikkeling in stad, district en binnenland.
- Stimuleren van regenwoud & flora & fauna en tours zoals birdwatching
- Avontuurlijk Toerisme: mountainbikers en hikers, savanna tours
- Culinaire excursies.
- Reguleren van de recreatieoorden.
- Trainingen opvoeren, die leiden tot het verbeteren van de toeristische omgeving.
- Faciliteren van structurele capaciteitsopbouw binnen de sector.
- Bevorderen van de verdere diversificatie van het toerisme product

- Verder verbeteren van de faciliteiten op de Johan Adolf Pengel Airport.
- Versoepelen van het visumbeleid voor toeristen.
- Identificeren van toerisme zones.
- Verder promoten van Suriname als toeristische attractie

7.9 Buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking

Met betrekking tot het buitenlands beleid zal de NPS er zorg voor dragen dat het steeds zal geschieden op basis van gelijkwaardigheid, respect voor elkaars soevereiniteit, het respecteren van de democratie en de rechtsstaat en het oplossen van conflicten middels dialoog.

De NPS zal de nadruk leggen op:

- Effectief inzetten van het buitenlandsbeleid als instrument voor economische ontwikkeling
- Verder verbreden en intensiveren van de samenwerking met de traditionele samenwerkingspartners, de herkomstlanden en overkoepelende regionale en wereldorganisaties
- Verder bevorderen van de integratie in de regio
- Surinaamse staatsburgers ondersteunen om gezaghebbende posities in te nemen bij regionale en internationale organisaties
- Vereenvoudiging van de procedures bij het visumbeleid
- Diversificatie van de internationale betrekkingen middels het uitbreiden van het Corps Honorair Consuls in het buitenland en van mede-accreditatie van onze ambassadeurs in het buitenland in andere landen dan hun standplaats.

8. Ethische dimensie

Goed Bestuur en Transparantie.

- De implementatie van de ‘Wet Openbaarheid van Bestuur krijgt de hoogste prioriteit. Dit zal leiden tot:
  - Verhoogde transparantie
  - Verhoogde burgerbetrokkenheid
  - Versterkt vertrouwen in de overheid.
  - Verbeterde kwaliteit van bestuur.
  - Stimulering van investeringen
- Versterking van de overheidsinstituten waaronder de Rekenkamer, Clad, Interne controle afdelingen van alle departementen van bestuur, Volksvertegenwoordigende organen, en ook ondersteuning aan de sociale instituties. Daartoe behoren het gezin, het rechtssysteem, het onderwijs, de wetenschap, sport, de media.
- Fair play (same level playing field): het hanteren van profielen, procedures en protocollen.
- Anticorruptiebeleid. Versterken van organen en mechanismen om corruptie aan te pakken.
- Overheidsdiensten worden gedigitaliseerd om de transparantie te bevorderen, de efficiëntie te verhogen en de bureaucratie te verminderen.
- Participatie:
  - Daadwerkelijke bestuurlijke decentralisatie van de districten
  - Leefgemeenschappen in het binnenland worden meer betrokken bij beleidsbeslissingen die betrekking hebben op hun leefgebied.
- Educatie in ethiek krijgt een plaats in het onderwijs met de nadruk op eerlijkheid, dienstbaarheid en verantwoordelijkheid.
- Sociale zekerheid en rechtvaardigheid

Anticorruptie

Corruptie wordt wereldwijd gezien als een rem op de economische ontwikkeling. De NPS zal, middels een breedgedragen anti-corruptie strategie ons land uit de greep van corruptie halen.
De strategie berust op de overtuiging, dat het klimaat voor corruptie gecreëerd wordt, en dat deze middels hervorming van regelgeving en instituten kan worden ingedamd.

9. Culturele dimensie

Moskee en synagoge ‘broederlijk’ naast elkaar in de Keizerstraat, Paramaribo
Fotograaf: Hubert Hermelijn

- De culturele diversiteit van Suriname wordt gepromoot als een kernwaarde en bron van verrijking voor de eenheid en nationale trots.
- Stimulering tot volledige benutting van de economische potentie van de rijke Surinaamse cultuur. (Diversity sells).
- Promoten van cultureel erfgoed en ecotoerisme. Cultuur vormt een belangrijk onderdeel van het toeristisch product. Zowel de materiële als niet materiële cultuuruitingen zijn commercieel inzetbaar in de toerisme industrie. De tastbare culturele attracties zijn o.a. musea, heritage centra, oude plantages, diverse kunstwerken.

- Ondersteuning en belastingvoordelen voor culturele ondernemers en kunstinstellingen.
- Culturele bewustwording en vorming op school. Tradities, brede kunstvormen inclusief het materieel erfgoed worden ingevoerd in het nationaal curriculum en komen tot uiting in educatieve programma's.
- Ondersteuning van culturele talenten: Het verschaffen van beurzen en subsidies aan jongeren met talent voor kunst, theater en muziek.
- Duurzaam milieubeheer, waarbij centraal staat de bescherming van het tropisch regenwoud en de biodiversiteit. Strenge milieuregels worden ingevoerd om vervuiling, vergiftiging, ontbossing en bodemerosie tegen te gaan.
- Ecotoerisme en groene technologieën die de economie versterken zonder schade aan te richten aan het milieu, worden gestimuleerd door o.a. het verschaffen van fiscale voordelen.

10. Overige beleidsthema's

10.1 Mensenrechten

De naleving van de mensenrechten dient, volgens de NPS, een geïntegreerd onderdeel te zijn van zowel het binnen- als buitenlandsbeleid.
De NPS zal de nadruk leggen op beleid ontwikkelen met betrekking tot zowel de sociaaleconomische als de klassieke vrijheidsrechten.

10.2 Media

De media worden, mede door de massale toegankelijkheid tot het internet, gerekend tot een doeltreffend en machtig middel om informatie te vergaren en te verspreiden. Via social mediakanalen, radio, televisie en de kranten, wordt de samenleving op de hoogte gehouden van de diverse ontwikkelingen op allerlei gebied, in ons land en in de rest van de wereld.

De media vervullen een belangrijke rol voor het instandhouden van de rechtsstaat. De transparantie en het democratisch gehalte van de staat worden mede bepaald door de mate waarin de media de ruimte geboden wordt voor kritische ongedwongen reflectie op het handelen van personen, groepen en instituten en politieke gezagsdragers. De pers is één van de pijlers waarop de democratie is gegrondvest. Wij leven in een democratische rechtsstaat en de democratie kan niet gedijen in een samenleving waarin de pers wordt gemuilkorfd.
De pers moet toegang hebben tot staatsorganen, politici, maatschappelijke en sociale instituties en is gebonden aan de algemene principes van objectiviteit, hoor en wederhoor, vrij van manipulatie.
De staatsmedia mogen echter niet vervallen in een ergerlijke vorm van staatspropaganda.

1. Het beleid van de NPS is erop gericht om het vrije, ongedwongen (grondwettelijk) recht van meningsuiting te garanderen en objectieve berichtgeving te waarborgen en te stimuleren.
2. Om de professionaliteit van de media te vergroten, zullen er voorwaarden gesteld worden, maar ook incentives gegeven worden aan de media.
3. De educatieve en sociale mogelijkheden die de media bieden, in het bijzonder vanwege de informatie en communicatietechnologie, zullen steeds meer benut worden. Daartoe zal er een school mediaraad worden ingesteld en de toegankelijkheid tot moderne technologie worden verruimd.

10.3 Mensen met een beperking

Mensen met een beperking willen geen medelijden. Zij willen niet afhankelijk zijn van liefdadigheid, maar zij willen eerlijke kansen krijgen zich te ontplooien naar eigen vermogen. Zij willen een volwaardige bijdrage leveren aan de samenleving en met respect bejegend te worden. Zij verdienen waardering voor hun prestaties.

Huidige situatie

Via het Ministerie van Sociale Zaken krijgen de mensen met een beperking financiële steun van de overheid. Deze steun is niet toereikend om in hun levensonderhoud te voorzien. Ze zijn daarom afhankelijk van familie, vrienden en weldoeners. Ze leiden soms een mensonterend bestaan en zijn vaak geïsoleerd, omdat aangepaste transport (vervoer op maat) niet beschikbaar of onbetaalbaar is.
De NPS vindt dat mensen met een beperking volledig de kans moeten krijgen om zich, evenals anderen, zelfstandig dienstbaar te maken aan de samenleving. Waar dit helemaal niet mogelijk is, dient de gemeenschap voorzieningen te creëren om het deze personen mogelijk te maken om gemakkelijk te participeren in sociale, economische en culturele processen van het leven.

In het kader van de dienstverlening zullen er speciale voorzieningen verleend worden aan senioren burgers en mensen met een beperking.

De NPS zal:
- Regelgeving aanpassen met betrekking tot participatie op de arbeidsmarkt.
- Vergroten van de toegankelijkheid bij het inrichten van openbare gebouwen, onderwijsinstellingen, sociale woningbouw, en bij openbare sport en faciliteiten voor entertainment.
- Fysieke aanpassingen van o.a. trappen, wegen, trottoirs.
- Instelling van een centraal meldpunt voor registratie en indicatiestelling bij hulpvragen.
- Uitbreiding van het onderzoek naar de woon- en leefomstandigheden van mensen met een beperking.
- Verplichte reservering van een overeengekomen aantal aangepaste woningen in nieuwe volkswoningbouwprojecten.
- Bouw van woonvoorzieningen (landelijk) voor 'begeleid wonen' van mensen met een beperking.
- Bevordering/beschikbaarstelling van community based dagopvang.
- Voorzieningen voor (tijdelijke) opvang (respite care) voor kinderen met een ernstige beperking.
- Aangepaste gezondheidsvoorzieningen.
- Mogelijkheden voor permanente verpleegzorg.

10.4 Senioren burgers

Elk leven is kostbaar en iedereen heeft het recht om op waardige wijze behandeld te worden. Seniorenburgers dienen te worden gekoesterd en gewaardeerd, niet in de laatste plaats voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van ons land in hun actieve arbeidsperiode.

Thans zien senioren burgers met lede ogen toe hoe hun pensioen in waarde daalt. Zij hebben heel hard gewerkt, kunnen nu niet rondkomen en zijn afhankelijk van derden. Ouderenzorg laat vaak te wensen over en is voor de doorsnee seniorenburger onbetaalbaar. Niet alle personen in de zorg zijn hiervoor gekwalificeerd omdat zij niet of in onvoldoende mate opgeleid zijn. Er is een tekort aan aangepaste woonfaciliteiten voor de opvang van senioren burgers.

De NPS zal een senioren vriendelijk beleid uit te voeren, waar de doelgroep nauw bij betrokken zal worden.
De NPS zal onder andere zorgen voor:

- Het instellen van een Directoraat Senioren Beleid
- Adequate en betaalbare zorgvoorzieningen en diensten voor senioren burgers
- Voorzieningen voor een waardevast Basis Algemeen Ouderdomspensioen voor alle gepensioneerden
- Openbaar vervoer tegen een sterk gereduceerd tarief

10.5 Klimaat en Milieu

Milieukwesties variëren van klimaatverandering, vervuiling, verlies van biodiversiteit tot de uitputting van hulpbronnen. Het beleid van de NPS is gericht op natuurbescherming, duurzaamheid, natuurbescherming en klimaat.

Milieubescherming en vuilophaal kampen met:

- Onregelmatige en inefficiënte vuilophaal
- Gebrek aan afvalverwerking en recycling
- Plastic vervuiling
- Vervuiling van waterwegen
- Gebrekkige regelgeving en handhaving

Speerpunten:
- Economische, sociale en ecologische balans.
- Bescherming van de ecologie en biodiversiteit.
- Voorlichting en strenge wetgeving tegen ontbossing en illegale mijnbouw.
- Bescherming tegen kustafslag en overstromingen, met name in kustvlakte.
- Duurzaam waterbeheer: betere regulering van drinkwatervoorziening en irrigatie.
- Bevorderen van duurzaam ecotoerisme als economisch alternatief.
- Versterking van de bevoegdheden van het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS).
- Community-gebaseerde milieuprojecten uitvoeren. Wij gaan samenwerken met lokale gemeenschappen voor ecotoerisme, en kleinschalige landbouw
- Afvalbeheer in Suriname moet efficiënt, duurzaam en milieuvriendelijk verlopen voor alle afvalstromen. Dit kan worden afgedwongen door de heffing van milieubelastingen strengere wetgeving voor illegaal dumpen van afval en vervuiling.
- Sancties op onverantwoord pesticide gebruik
- Rehabilitatie uitgemijnde gebieden
- Wetgeving en verbod op eenmalig gebruik van plastic.

De NPS is vastbesloten om voldoende maatregelen te treffen om de toegang tot betaalbaar, veilig en schoon (drink)water, en sanitair te waarborgen.

10.6 Woon- en leefomstandigheden

Kernuitdagingen:
Stop de achteruitgang van grote groepen Surinamers en herstel de woon- en leefomstandigheden.

Wat zal de NPS doen?

1. Verbetering van huisvesting, ordening, uitbreiding openbaar vervoer en veiligheid in de wijken terugbrengen (aanpak drugs- en zwerversproblematiek)
2. Duurzaam huisvestingsbeleid en versnelde uitvoering van het LISP programma. Het Low Income Shelter Program is bedoeld om lage inkomensgroepen die niet uit eigen middelen in staat zijn een woning op te zetten te faciliteren.
3. Gestructureerde wijken door ruimtelijke planning. Dit verhoogt de leefbaarheid omdat het een integrale benadering inhoudt van infrastructuur, energie, waterhuishouding, veiligheid, afvalverwerking, milieu en ecologie. Ruimtelijke planning m.b.t. woningbouw zorgt voor goed gestructureerde wijken

10.7 Infrastructuur

De ontsluiting van onze economische ontwikkelingszones en een efficiënte infrastructuur zijn precondities voor de groei en het ontwikkelen van onze economie. De NPS is zich ervan bewust dat de infrastructuur met name de wegen, de elektriciteitsvoorziening, de watervoorziening, telecommunicatie essentieel zijn en dus een hoge prioriteit genieten.

De inspanningen van de NPS voor de bouw van grote infrastructurele projecten zullen, onder andere, gericht zijn op:

- de bouw van een tweede brug over de Suriname rivier nabij Paramaribo;
- bevordering van een ordelijke ontwikkeling in urbane gebieden;
- zorgdragen voor de waterverdedigingsinfrastructuur van Noord-Paramaribo, Weg naar Zee en Wanica;
- de bouw van een brug over de Marowijne rivier
- verdere ontsluiting van het binnenland voor een duurzame integrale benutting van onze natuurlijke hulpbronnen en de sociale ontwikkeling in die gebieden

- verbeteren en uitbreiden van havenfaciliteiten en andere noodzakelijke infrastructuur
- verbeteren van het openbaar vervoer en aanverwante infrastructurele werken, waaronder de bouw van moderne alternatieve publieke transportsystemen en de bouw van een modern overdekt busstation in Paramaribo
- verbeteren van de ruimtelijke ordening met name de herinrichting van zones in Paramaribo door onder andere het ordenen en aanleggen van parkeerplaatsen, dienstencentra, nieuwe verkeersroutes, enz.

10.8 Veiligheid

Suriname kent diverse knelpunten op het gebied van veiligheid. Het veiligheidsplan dat de NPS voorstaat heeft niet alleen betrekking op zware repressiemaatregelen, maar de NPS zal zwaar inzetten op preventie. Het is een plan dat de vele vormen van criminaliteit bestrijdt, de preventie stimuleert en het vertrouwen in de rechtsstaat doet toenemen.

- Criminaliteit
  Het beleid ten aanzien van de criminaliteit is erop gericht om:
  1. Het veiligheidsgevoel in de samenleving brengen naar > 80%
  2. Het investeringsklimaat verbeteren
  3. De leefbaarheid verbeteren (milieuvriendelijke samenleving, vrij van verschillende vormen van overlast)

Om deze doelen te bereiken zullen de volgende maatregelen worden getroffen:

- Institutionele versterking van alle veiligheidsorganisaties, waaronder
  1. Het Korps Politie Suriname,
  2. Het Korps Brandweer Suriname,
  3. Het Nationaal Leger,
  4. De Kustwacht,
  5. De Douane (Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen),
  6. Het Directoraat Nationale Veiligheid,
  7. Het Korps Penitentiaire Ambtenaren,
  8. De Bijstands- en Beveiligingsdienst Suriname

- Introduceren van programma's voor risicogroepen en kansarme jongeren gericht op vaktrainingen, sport en recreatie.
- Gemeenschapsbetrokkenheid: Meer politie buurtmanagers en versterken van buurtwachten om de samenwerking tussen burgers en politie te bevorderen.
- Resocialisatieprogramma's voor met name first offenders gedurende de detentie, waaronder trainingen en helpen met werkgelegenheid na het uitzitten van de straf.
- Wijk-en buurt initiatieven ter zake worden actief ondersteund.

Grensoverschrijdende veiligheidskwesties

- Aanpak georganiseerde misdaad zoals drugshandel, money laundering, financiering van terrorisme en wapensmokkel (grensoverschrijdende veiligheidskwesties).

Politiecapaciteit en middelen

- Versterken van het politioneel apparaat en de Justitie.
  Strakke wervingscriteria voor nieuwe lichtingen. Specifieke trainingen voor verhogen van het opleidingsniveau van politiefunctionarissen.
  Gebruik van moderne technologie zoals digitale opsporing en forensisch onderzoek.
- Voorlichting en taboe doorbreken van huiselijk geweld en programma's ontwikkelen gericht op de slachtoffers.

Defensie

- **Ontwerpen van Strategisch Nationaal defensieplan** voor de komende 20 jaren Het nationaal leger beter toerusten om de grondwettelijke taken (bescherming soevereiniteit) als de bijzondere taken (zoals ondersteuning van de politie, en civiel-militaire acties) naar behoren te vervullen.
- **Professionalisering van het leger**
  Opleiding en training: Uitbreiden van trainingsprogramma's en internationale samenwerkingen om de vaardigheden van militairen te verbeteren.
- Investeren in moderne technologie zoals GPS, drones, surveillance, inlichtingensystemen om de effectiviteit van militaire operaties aanmerkelijk te verhogen.
- Planmatige aankoop van materieel voor alle krijgsmachtdelen.

Natuurrampen en Klimaatveiligheid

- NCCR. De paraatheid en capaciteit van het Nationaal Coördinatiecentrum voor Rampenbeheersing aanmerkelijk verbeteren. Dit zal gebeuren door trainingen, het uitwerken van allerhande rampenscenario's en aanschaf van appratuur en middelen.

- NCCR, vanwege de slagvaardigheid en effectiviteit, onderbrengen bij het Ministerie van Defensie.
- Zorg voor ex-militairen verbeteren.
- Cyberveiligheid. Een masterplan om digitale misdaden zoals online oplichting, 'hacking' te bestrijden.
- Onderwijs en voorlichting met betrekking tot veilig internetverkeer.

10.9 Grondenrechten en de ontwikkeling van het binnenland

Inheemsen, als eerste bewoners van ons land, en Marrons, levend op traditionele wijze in tribaal verband, maken aanspraak op volwaardig genot van de klassieke en sociale grondrechten. Alhoewel Inheemsen en Marrons geen andersoortige Surinamers zijn, moet er toch aandacht besteed worden aan rechten van Inheemsen en tribale volken, omdat diezelfde rechten, die voor alle mensen, en andere volken, gelden, ook afgestemd moeten zijn op hun specifieke situatie, cultuur en leefwijze.

De ontwikkelingsachterstand van de binnenlandse gemeenschappen is complex van aard en verdient een structurele, maar bovenal duurzame aanpak. Er heerst bij de goudvelden een onveilige situatie, door de vele "garimpeiros" en lokale goudzoekers die aan goudwinning doen, waarbij berovingen schering en inslag zijn, soms met dodelijke afloop. Het traditioneel gezag wordt straal genegeerd en boet in aan gezag.

Door opeenvolgende regeringen zijn er pogingen gewaagd om de grondenrechtenproblematiek op te lossen, echter zonder succes. De NPS wil positief bijdragen aan de discussie en besluitvorming ten aanzien van de in het oog springende collectieve rechten zoals:

- de grondenrechten,
- het zelfbeschikkingsrecht,

- het recht op behoud en ontwikkeling van collectieve traditionele kennis,
- het recht op volledige en effectieve participatie in acties die, direct of indirect, Inheemsen en Marrons (tribale volken) raken.

Benadrukt wordt, dat de NPS zich, samen met alle actoren, zal buigen over het te formuleren en te implementeren beleid, dat moet leiden tot een oplossing van het grondenrechtenvraagstuk, die voor de totale Surinaamse natie bevredigend is.

De ontwikkeling van het binnenland zal gebaseerd moeten zijn op optimale, maar verantwoorde benutting van lokale menselijke en natuurlijke hulpbronnen, gericht op verhoging van de economische productiviteit en bevordering van het ondernemerschap, met behoud van het inheems en tribaal leefpatroon als cultureel erfgoed.

11. Innovatie en klimaatverantwoordelijkheid

De NPS ziet de energietransitie als een kans om tegelijkertijd te investeren in hernieuwbare energiebronnen, zoals zonne- en windenergie. Dit kan bijdragen aan een balans tussen economische groei en klimaatverantwoordelijkheid.
Door de olie- en gasindustrie slim/goed in te zetten, wil de NPS bijdragen aan een brede en inclusieve welvaartsgroei voor Suriname.

Wat zijn de ambities?
Gaan voor een eigen staatsgoudbedrijf en instelling van een autoriteit met gedelegeerde bevoegdheden.
Doel: optimale goudopbrengsten en ontginnen op de meest milieuvriendelijke manier.
Investeringen in duurzame industrieën in de agrarische sector, bosbouw (verwerkingsindustrie), dienstensector, Information Technology, eco-en cultuurtoerisme.

11.1. Technologische Innovatie.

Waarom innoveren? Zonder innovatie zullen wij niet in voldoende mate toegerust zijn om efficiënt te produceren en onze concurrentiepositie te verbeteren. Wij zullen niet in staat zijn om de dienstensector en vooral de bureaucratische overheidsadministratie om te vormen tot een modern en effectief systeem dat klantgericht is, de kosten verlaagt en de transparantie en het vertrouwen in het bestuur bevordert. De technologie biedt ongekende mogelijkheden om de efficiëntie en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Technologische innovatie is ook gericht op het stimuleren van economische groei, het verbeteren van welvaart en welzijn van elke Surinamer.

Wat gaat de NPS doen?

Investeren in Onderwijs en Onderzoek

Voor ADEK is er een belangrijke taak weggelegd:

1. Het ontwikkelen van gespecialiseerde programma's zoals duurzame technologieën, data-analyse, robotica, software-ontwikkeling.
2. Onderzoek: Financiële incentives (behoorlijke subsidie) voor onderzoek dat gericht is op praktische technologische innovaties. Dit geldt o.a. voor de agrarische sector (rijstteelt, pluimvee), maar ook gezondheidszorg en duurzame energie (onderzoek naar de toepassing van zonne- en waterkrachttechnologieën).
3. **Samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid.**
   De uitdaging is om de wetenschappelijke onderzoeksresultaten om te zetten in commerciële en logistieke toepassingen. ADEK kan expertise in dienst stellen voor de oplossing van maatschappelijke en logistieke knelpunten zoals verkeersmanagementsystemen.

4. **Samenwerking met het MinOWC**
   a. E-learning platforms voor afstandsonderwijs speciaal voor scholen in het binnenland.
   b. Onderbouwing van de ingevoerde vernieuwing in het basisonderwijs met een wetenschappelijke grondslag.
   c. Ondersteunen van nieuwe onderwijsmethodieken door onderwijskundig onderzoek.
5. STEM-onderwijs stimuleren: Introductie van relevante programma's in wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM) op scholen.
6. **Innovatiecentrum**
   Oprichting van een innovatiecentrum: Centrum waar docenten, studenten, onderzoekers, IT-bedrijven, ondernemers, hoogopgeleide technici, maar ook beleidsmakers kennisnemen van hightech innovatie in de wereld en toepassingen in allerlei sectoren. Er komt ook een fysieke ruimte waar stakeholders toegang hebben tot geavanceerde technologieën, zoals 3D-printers, cloud computing en laboratoria. Het Innovatiecentrum zal een motor worden voor technologische innovatie en bijdragen aan de economische en sociale ontwikkeling van Suriname.
7. **E- Government.**
   Digitalisering van Overheidsdiensten zoals (onder andere CBB, belastingdienst, geautomatiseerde processen voor aanvraag vergunningen) om de bureaucratie te verminderen, de efficiëntie te verhogen en de corruptie in te dammen. Gebruik maken van digitale technologie voor data-collectie, statistieken, data-analyse voor beter overheidsbeleid en bedrijfsstrategieën.
8. **Breedbandinternet**
   Verbeteren van digitale infrastructuur om innovatie te ondersteunen.
9. **Cloud computing**
   Cloud computing-technologieën om dataopslag en verwerking te vergemakkelijken.

12. Samenvatting

De Nationale Partij Suriname (NPS) richt zich op duurzame ontwikkeling en inclusieve economische groei, met speerpunten in economie, milieu, onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en goed bestuur. De recente ontdekkingen in de olie- en gasindustrie spelen in onze visie een belangrijke rol voor de toekomst van Suriname.

- **Sociaal-maatschappelijke dimensie: onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid**

    - Investeren in kwalitatief hoogwaardig onderwijs en toegankelijke gezondheidszorg zijn speerpunten voor de NPS, met als doel de levensstandaard en het welbevinden van alle Surinamers te verbeteren.
    - Investeren in onderwijs en vakopleidingen om Surinamers te trainen voor (aanverwante) banen in de olie- en gasindustrie en andere groeisectoren.

- **Economische dimensie**

    Economische ontwikkeling

    - Het stimuleren van de economie door middel van duurzame landbouw, toerisme, ICT, het bevorderen van het ondernemerschap, en ondersteuning van het MKB, blijven prioriteiten.
    - De olie- en gasindustrie wordt gezien als een katalysator voor economische groei, met nadruk op een verantwoorde exploitatie en strategische investering van de inkomsten voor duurzame nationale ontwikkeling en diversificatie van de economie.

Infrastructuur en Energie

- Het verbeteren van de infrastructuur, zoals wegen, bruggen, en digitale connectiviteit, is essentieel voor de NPS om economische groei en nationale integratie te bevorderen.
- Het verbeteren van de infrastructuur om economische groei te ondersteunen, inclusief investeringen in energievoorzieningen, met een balans tussen fossiele brandstoffen en hernieuwbare energiebronnen.

• Ethische dimensie

Goed Bestuur en Transparantie

- De NPS legt de nadruk op het versterken van democratische instituten, het bevorderen van transparantie en het bestrijden van corruptie om een eerlijke samenleving te vormen en het vertrouwen van de bevolking in de overheid te herstellen.
- Wetgeving ter bescherming van de klokkenluiders.
- Openbaarheid van bestuur.
- Een ethische gedragscode voor politici en hoge overheidsfunctionarissen waarin sancties bij overtredingen zijn opgenomen.
- Principe: Integer leiderschap wordt beloond en laakbaar (onethisch) handelen wordt bestraft.
- Educatie in ethiek krijgt een plaats in het onderwijs met de nadruk op eerlijkheid, dienstbaarheid en verantwoordelijkheid.
- Sociale zekerheid en rechtvaardigheid. Eerlijke arbeidsverhoudingen en veilige werkomstandigheden.
- Transparant beheer van de olie-inkomsten en ontvangsten uit andere natuurlijke hulpbronnen zodat deze ten nutte

komen van de gehele bevolking. Het instellen van een toekomstfonds om te zorgen voor duurzame welvaart voor komende generaties.

- **Culturele dimensie**

  - De culturele diversiteit van Suriname wordt gepromoot als een kernwaarde en bron van verrijking.
  - Duurzaam milieubeheer, waarbij centraal staat de bescherming van het tropisch regenwoud en de biodiversiteit.
  - Strenge milieuregels worden ingevoerd om vervuiling, vergiftiging ontbossing en bodemerosie te onderdrukken c.q. te ontmoedigen.
  - Ecotoerisme en groene technologieën die de economie versterken zonder schade aan te richten aan het milieu, worden gestimuleerd door o.a. het verschaffen van fiscale voordelen.

De NPS ziet de olie- en gasontwikkelingen als een unieke kans om de levensstandaard van de bevolking te verbeteren, terwijl we blijven inzetten op diversificatie en een groene toekomst.

13. Onze toekomst

De Nationale Partij Suriname wil, samen met u, werken aan het verder ontwikkelen van Suriname, zodat wij onze ultieme idealen kunnen verwezenlijken.

SURINAME IS EEN VREEDZAME NATIE,

- **die op principes van vrijheid en democratie is gegrondvest;**
- **waarin een ieder zich ten volle kan ontplooien en optimaal deel kan nemen aan het economisch, sociaal en cultureel leven;**
- **die gevormd is door haar eigen geïntegreerde multi-etnische samenleving, met erkenning en respect voor de harmonische interacties tussen de delen van haar cultuur, waardoor deze weerbaar en onafhankelijk zijn;**
- **waarin alle burgers, organisaties, instituten, hun verantwoordelijkheden kennen, productief zijn en elkander respectvol bejegenen;**
- **met een hoog ontwikkelings-en beschavingsniveau en uitstekende sociale en economische instituties;**
- **die zorgt voor kwaliteitsonderwijs, welvaart en welzijn;**
- **die technologische innovatie aanwendt om de productiviteit, efficiëntie en de ontwikkelingskansen te verbeteren;**
- **die de rechtsstaat, de samenleving, het milieu en het individu respecteert;**
- **die op effectieve en voorbeeldige wijze in internationale politieke-, sociale-, culturele- en economische activiteiten participeert;**
- **die haar ontwikkeling zoveel mogelijk op eigen kracht ter hand neemt;**
- **die aan alle Surinamers gelijke ontwikkelingskansen biedt.**

Makandra unu musu waka ‘A Nyun Pasi’
gi wan betre tamara……
Flogo gi NPS

Stem op de NPS

NPS
A NYUN PASI
EEN VLAM ONTWAAKT...
EEN GLOED DIE HOOP GEEFT, EEN VISIE DIE DE WEG VERLICHT.
DE "FRAMBO" IS HET ERFGOED VAN DE NPS EEN VURIGE ERFENIS DIE GENERATIE NA GENERATIE DE KOERS BEPAALT. HAAR VLAM BRANDT MET TOEWIJDING, DESKUNDIGHEID EN ONWRIKBARE DAADKRACHT.
MET DEZE FAKKEL VERLICHTEN WE DE WEG NAAR VOORUITGANG EN VERNIEUWING. NIET SLECHTS EEN VONK VAN VERANDERING, MAAR EEN ONSTUITBAAR VUUR DAT SURINAME VERWARMT, VERLICHT EN VOORTSTUWT NAAR EEN BRUISENDE TOEKOMST...A NYUN PASI
Gregory Rusland
VOORZITTER
NATIONALE PARTIJ SURINAME